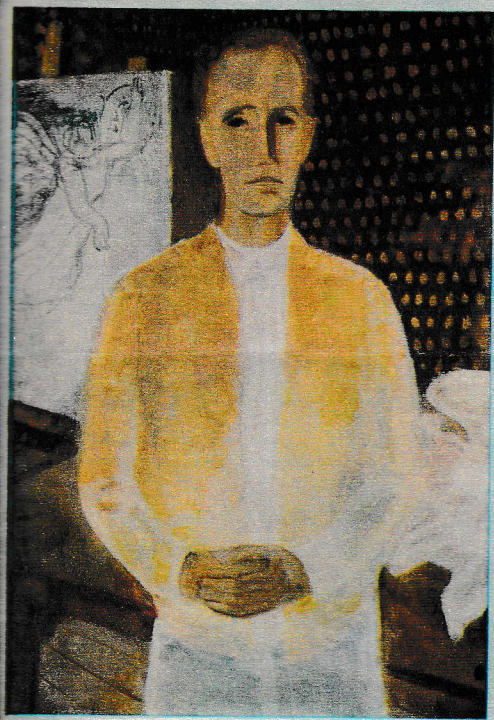


Riviéra, 1926–27



Őnarckép sárga kabátban, 1930





BERNÁTH AURÉL

Novemberben lenne kilencvenéves huszadik századi festészetünknek az a vitathatatlanul nagy formátumú egyénisége, aki már életében klasszikusnak számított. Pedig sokan kétségbe vonták piktúrájának jelentőségét; sokfelől támadták, kritizálták a művészettel szorosan és kevésbé szorosan kapcsolatos megnyilvánulásait. Jobbról és balról, konzervatív és progresszív oldalról, a jóval idősebbek és a tanítványai-korabeliek; de ugyanakkor szinte ugyan-ezekből az irányokból méltatták és elismerték művészi munkásságát.

Nyilvánvaló, hogy akit ennyiféleképpen ítélnék meg, az maga is sokszor ítélte meg sokakat, s az is feltételezhető, hogy az életút ellentmondásokról terhes. És mint ilyenkor lenni szokott, a festő életében ritkán akad olyan méltató, aki tárgyilagosan, elfogultságoktól mentesen és csakis a művészi produktumra összpontosítva ítélné meg az életművet.

Ezért rendkívül fontos az tény, hogy alig három évvel a művész halála után egy összegző kiállítást rendeztek az Ernst Múzeumban Bernáth Aurél életművéből. Hogy most már közönség és kritika a lezárult életmű tanulságait vonhassa le.

A Marcaliban született Bernáth Aurél

előbb Kaposváron majd Nagybányán tanul festeni. A háború után Bécsben, később Berlinben tanul és dolgozik tovább, az akkor divatos, modern izmusok hatása alatt, műveiből kiállításokat rendez. Csak 1927-ben (tehát már érett férfiként) tér haza s a következő évben kiállítja műveit, majd két évre rá újból. Ebben az időszakban keletkeznek korszakos nagy festményei, melyek minden magyar művészettörténetben szerepelnek: a *Teraszon* (1927), a *Reggel* (1927), a *Riviéra* (1927), a *Tél* (1929), az *Aratóünnepre menő lány* (1932), *Ónarcképei* (1930, 1933). Kétségtelen, hogy ezeken a képein úgyszólván semmi nyoma a korábbi évek stílusának, mint ahogy az is nyilvánvaló: azokkal a festményeivel nem sok babért szerzett volna magának az itthoni képzőművészeti életben. Ezek, az említett művei és a környékükön született többiek azonban mind a festőtársakkal, mind az ítések legjobbjáival, de az érzékeny szemű közönséggel is megértették: a korabeli (harmincas évek) magyar piktúra nagy egyénisége.

Főiskolai katedrához mégis csak a felszabadulás után juthatott s ekkortól művészek generációit oktatta a mesterség fogásaira. Mai festészetünk derékhadának jelentős része az

ő tanítványaként hagyta el a főiskolát. És közben újabb, fontos művek születtek. Itt van például az 1946-os *Tájkép a Lánchíd roncsaival* című olajképe, amely egyébként nem ki-magasló darabja az életműnek. Mégis tökéletesen jellemző Bernáthra, a korra és a környezetre, melyben született. Ez egy Duna-parti tájkép, körülbelül a volt Hungária-szálló magasságából. Előtérben a pesti part, a Duna, háttérben a Lánchíd egyik rokkant pillére, mögötte a budai hegyek. Szokványos látkép, száz hasonlót látni fotón, festményen. Ám Bernáth olajképén valami olyan erővel tűz a nap, olyan mindent legyőző ragyogás önti el a vásznat, olyan tiszta és éles és örömteli ez az egyébként lehangoló hídroncslátvány, hogy lehetetlen nem érezni belőle az életbe vetett bizalmat.

Bernáth egyébként is benőses és megértő viszonyban van a tájjal: az ötvenes évektől kezdve festett balatoni képei álljanak itt bizonyosságul. A táj keltette hangulatok megörökítésében aligha lehet versenytársa kora művészei közül. A színekkel kifejezett érzelmek és érzések, benyomások és gondolatok vitathatatlan mestere — most már végérvényesen.

I. S.

AD-10760-2019